

**ZARZĄDZENIE
REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W KATOWICACH**

z dnia 22 listopada 2023 r.

**zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych
dla obszaru Natura 2000 Przełom Warty koło Mstowa PLH240026**

Na podstawie art. 28 ust. 5 i 8a Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336, 1688 i 1890) zarządza się, co następuje:

§ 1. W zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 22 listopada 2019 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Przełom Warty koło Mstowa PLH240026 (Dz. Urz. Woj. Śl. z 2019 r. poz. 7832) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) załącznik nr 3, zawierający identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000, otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 1 do niniejszego zarządzenia,
- 2) załącznik nr 4, zawierający cele działań ochronnych, otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 2 do niniejszego zarządzenia,
- 3) załącznik nr 5, określający działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 3 do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska
w Katowicach

**dr Mirosława Mierczyk-
Sawicka**

Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenie	Opis zagrożenia
1.	3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheio</i> , <i>Potamion</i>	1.1. Istniejące	
		1.1.1. K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Wypłycone i zamulone zbiorniki stopniowo zamieniają się w zbiorowiska szuwarowe. Najbardziej intensywne jest rozrastanie się szuwaru trzcinowego. Efektem jest kurczenie się powierzchni płatów siedliska.
		1.1.2. K01.02 Zamulenie	Postępująca depozycja materii organicznej prowadzi do stopniowego wypływania starorzeczy. Jest to proces naturalny, ale docelowo skutkuje zanikiem siedliska. Może mu przeciwdziałać zalewanie i przemywanie starorzeczy przez wody wezbraniowe, jednak w związku z częściową regulacją koryta Warty i niskimi stanami wody proces ten jest silnie ograniczony (może dotyczyć tylko części stanowisk). Elementem zamulenia jest też spływ zawierających zawiesinę wód z otaczających terenów podczas intensywnych deszczów (obserwowane na stanowiskach Gąszczyk 3 – stanowisko nr 7 i Przełom 1 – stanowisko nr 12).
		1.1.3. K01.03 Wyschnięcie	Na dwóch stanowiskach (Gąszczyk 1 - stanowisko nr 2 i Jaskrów 3 - stanowisko nr 10) zbiorniki są bardzo płytkie, podczas suszy zostają ograniczone do niewielkich kałuż. Uniemożliwia to wzrost innych roślin niż drobne pleustofity, a w przypadku postępowania procesu prowadzić będzie do całkowitego zaniku siedliska. Stymuluje to ponadto sukcesję w postaci rozprzestrzeniania się trzciny na całej powierzchni zbiornika.
		1.1.4. H05.01 Odpadki i odpady stałe	Przy części starorzeczy w obszarze stwierdzono odpady pozostawione głównie przez wędkarzy (opakowania po zanętach i przynętach). Umiarkowane zaśmiecanie w miejscach połowów dotyczy największego starorzecza (Gąszczyk 3 – stanowisko nr 7) w obszarze a w przypadku pozostałych niewielkie.
		1.1.5. F02.03 Wędkarstwo	Część starorzeczy w obszarze użytkowanych jest wędkarsko, stosowane są zanęty, które mogą przyczynić się do nadmiernej eutrofizacji wód. Widoczne są ślady (odpady) w miejscach połowów pozostawione przez wędkarzy.
		1.1.6. M01.02 Susze i zmniejszenie opadów	Starorzecza w obszarze zasilane są przede wszystkim wodami opadowymi i gruntowymi, które w większości również są zależne od opadów. Tylko jedno stanowisko jest bezpośrednio połączone z rzeką, co pozwala na zasilanie wodami rzecznyymi (w pozostałych przypadkach połączenie jest ograniczone lub możliwe tylko przy bardzo wysokim stanie wody). Jednak w przypadku długotrwałej suszy

			poziom wody w rzece również opada. Efektem jest obniżenie poziomu w starorzeczach i ich wypływanie, co negatywnie wpływa na zbiorowiska roślinne.
		1.1.7. J02.03 Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych	Koryto Warty zostało w przeszłości (za wyjątkiem niewielkiego fragmentu w okolicach Siedlca) uregulowane i wyprostowane. Może to być przyczyna powstania części starorzeczy (m.in. dużego starorzecza u podnóża wzgórza Gąszczyk), jednak równocześnie zablokowało meandrowanie rzeki i powstawanie nowych starorzeczy, ograniczyło też kontakt istniejących z wodami Warty. Efektem jest intensyfikacja zamulania.
		1.2. Potencjalne	
		1.2.1. H01 Zanieczyszczenie wód powierzchniowych (limnicznych, lądowych, morskich i słonawych)	W pobliżu starorzeczy znajdują się zabudowania o charakterze mieszkalnym i gospodarczym, potencjalnie możliwe są okresowe zanieczyszczenia wód.
		1.2.2. J02.05 Modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie K01.01 Erozja	Wcinanie się rzeki w dolinę na skutek regulacji, zmieniając warunki wodne, może powodować zanik środowisk dolinnych.
2.	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	2.1. Istniejące	
		2.1.1. B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew	Mała ilość martwego drewna w siedlisku, negatywnie wpływa na bioróżnorodność, zwłaszcza owadów saproksylicznych i grzybów. Łączne zasoby martwego drewna tylko w niewielkim stopniu przekraczają wartość 10 m ³ /ha, brak też martwego drewna wielkowymiarowego, leżącego lub stojącego >3 m długości i >50 cm grubości.
		2.1.2. D01.01 Ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	Kilka dzikich ścieżek wydeptanych w płacie siedliska ma negatywny wpływ na runo siedliska. Wydeptywanie i nadmierne użytkowanie terenu stanowi zagrożenie.
		2.1.3. H05.01 Odpadki i odpady stałe	Obecność śmieci ogranicza rozwój roślin runa.
		2.1.4. G01.02 Turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych G01.03 Pojazdy zmotoryzowane	Na stokach Przepróśnej Górki, na której zlokalizowane jest stanowisko Gąszczyk, urządzone są samowolnie trasy zjazdowe dla pojazdów (rowery, quady) co wiąże się z fizycznym niszczeniem siedliska.
		2.2. Potencjalne	
		2.2.1. B02.06 Przerzedzenie warstwy drzew B02.02 Wycinka lasu	Negatywne przekształcenie struktury wiekowej, pionowej i przestrzennej drzewostanów, może także skutkować przekształcaniem innych warstw lasu.

		<p>2.2.2. E01.03 Zabudowa rozproszona E01.04 Inne typy zabudowy (np. obiekty sportowo-rekreacyjne)</p>	<p>Zabudowa rozproszona czy też inne typy zabudowy (np. obiekty sportowo-rekreacyjne) i towarzysząca jej infrastruktura (m.in. płoty i ogrodzenie, parkingi i miejsca postojowe linie energetyczne i telefoniczne, rurociągi) może nasilić już istniejące negatywne oddziaływania. Występuje potencjalna presja zabudowy na tereny bezpośrednio przyległe do obszaru zalesionego Przepróśnej Góry, tzw. Gąszczyka.</p>
		<p>2.2.3. I01 Obce gatunki inwazyjne</p>	<p>Rosnące w sąsiedztwie stanowiska grądu dęby czerwone mogą stanowić źródło materiału nasiennego, który przeniesiony przez zwierzęta do siedliska w sprzyjających warunkach może ulec obsianiu.</p>

Cele działań ochronnych

Lp.	Przedmiot ochrony	Parametr/Wskaźnik	Cele działań ochronnych
1.	3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion, Potamion</i>	1.1. Powierzchnia siedliska	Utrzymanie powierzchni siedliska na 1,74 ha z uwzględnieniem naturalnych procesów. Powierzchnia siedliska nie podlega zmianom (FV).
		1.2. Struktura i funkcje/charakterystyczna kombinacja zbiorowisk w obrębie transektu	Utrzymanie, w skali całego obszaru, oceny wskaźnika na poziomie braku nymfeidów lub elodeidów lub obecności obu tych grupy, ale wówczas w zbiorowiskach elodeidów obecność rogatka sztywnego <i>Ceratophyllum demersum</i> więcej niż 25%. Pleustofity obecne lub nie (jeśli obecne to: w jeziorach powyżej 25%, a w starorzeczach: powyżej 50% pokrycia powierzchni) (U1).
		1.3. Struktura i funkcje/gatunki wskazujące na degenerację siedliska	Utrzymanie, w skali całego obszaru, oceny wskaźnika na poziomie braku gatunków obcych i inwazyjnych z dopuszczeniem możliwości występowania moczarki kanadyjskiej <i>Elodea canadensis</i> (FV).
		1.4. Struktura i funkcje/barwa wody	Utrzymanie, w skali całego obszaru, oceny wskaźnika na poziomie barwy słabo zielonej, przezroczystej lub brązowawo-przezroczystej (FV).
		1.5. Struktura i funkcje/konduktywność (przewodnictwo elektrolityczne)	Utrzymanie, w skali całego obszaru, oceny wskaźnika, na poziomie niższym lub równym 600 $\mu\text{S cm}^{-1}$ (FV).
		1.6. Struktura i funkcje/przezroczystość wody	Utrzymanie, w skali całego obszaru, oceny wskaźnika, na poziomie widzialności krążka Secchiego do dna lub powyżej 2,5 m (FV).
		1.7. Struktura i funkcje/odczyn wody	Utrzymanie, w skali całego obszaru, oceny wskaźnika, na poziomie pH 6,5-7,9 (FV).
		1.8. Struktura i funkcje/plankton: fitoplankton	Utrzymanie, w skali całego obszaru, oceny wskaźnika, na poziomie dominacji zielenic lub innych grup z wyjątkiem sinic (FV).
		1.9. Struktura i funkcje/plankton: zooplankton	Utrzymanie, w skali całego obszaru, oceny wskaźnika, na poziomie obecności drobnych wioślarek oraz wrotków. Obecność gatunków eutroficznych od 5 do 50% w całym zespole zooplanktonu. Dominacja wrotków, małe zróżnicowanie taksonomiczne (U1).
2.	9170 Grąd środkowoeuropejski	2.1. Powierzchnia siedliska	Utrzymanie powierzchni siedliska na 5,23 ha z uwzględnieniem

i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)		naturalnych procesów. Powierzchnia siedliska nie podlega zmianom lub zwiększa się (FV).
	2.2. Struktura i funkcje/charakterystyczna kombinacja florystyczna	Utrzymanie oceny wskaźnika na poziomie typowej, właściwej dla siedliska przyrodniczego (z uwzględnieniem specyfiki regionalnej i zróżnicowania fitosocjologicznego) (FV).
	2.3. Struktura i funkcje/inwazyjne gatunki obce w podszybie i runie	Utrzymanie oceny wskaźnika na poziomie braku inwazyjnych gatunków obcych (FV).
	2.4. Struktura i funkcje/ekspansywne gatunki rodzime w runie	Utrzymanie oceny wskaźnika na poziomie braku gatunków ekspansywnych lub pojedynczych okazów gatunków nitrofilnych w runie (FV).
	2.5. Struktura i funkcje/struktura pionowa i przestrzenna roślinności	Utrzymanie oceny wskaźnika na poziomie zróżnicowanej struktury; >50% powierzchni pokryte przez zwarty drzewostan, jednak obecne luki i prześwietlenia (FV).
	2.6. Struktura i funkcje/wiek drzewostanu (obecność starodrzewu)	Poprawa oceny wskaźnika z poziomu <10 % udziału drzew starszych niż 100 lat, ale >50% udziału drzew starszych niż 50 lat (U1) do poziomu >10% udziału drzew starszych niż 100 lat (FV). Osiągnięcie celu z uwagi na długotrwały proces starzenia się lasów możliwe w dłuższej perspektywie czasowej.
	2.7. Struktura i funkcje/naturalne odnowienie drzewostanu	Utrzymanie oceny wskaźnika na poziomie obfitych, w lukach i prześwietleniach, braku pod okapem drzewostanu, a ślady zgrzyzania nieliczne (FV)
	2.8. Struktura i funkcje/gatunki obce w drzewostanie	Utrzymanie oceny wskaźnika na poziomie <1% i nie odnawiające się (FV).
	2.9. Struktura i funkcje/martwe drewno (łącznie zasoby)	Poprawa oceny wskaźnika z poziomu 10-20 m ³ /ha (U1) do poziomu >20 m ³ /ha (FV). Osiągnięcie celu z uwagi na długotrwały proces formowania/inicjowania zasobów martwego drewna możliwe w dłuższej perspektywie czasowej.
	2.10. Struktura i funkcje/martwe drewno wielkowymiarowe	Poprawa oceny wskaźnika z poziomu <3 szt./ha (U2) do poziomu 3-5 szt./ha (U1). Osiągnięcie celu z uwagi na długotrwały proces formowania/inicjowania zasobów martwego drewna możliwe w dłuższej perspektywie czasowej.

		2.11. Struktura i funkcje/mikrosiedliska drzewne (drzewa biocenotyczne)	Poprawa oceny wskaźnika z poziomu 10-20 szt./ha (U1) do poziomu >20 szt./ha (FV).
		2.12. Struktura i funkcje/inne zniekształcenia, w tym zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	Utrzymanie oceny wskaźnika na poziomie gdy zniszczenia notowane są sporadycznie, ale istotnie oddziałujące na strukturę fitocenozy (U1).

Załącznik nr 3
do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony
Środowiska w Katowicach z dnia 22 listopada 2023 r.

Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania.

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne		Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1.	3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	Nr	1.1. Działania dotyczące ochrony czynnej siedliska przyrodniczego		
		1.1.1.	Montaż tablic informacyjnych. Zamontować tablice o charakterze edukacyjnym skierowanym do wędkarzy.	W granicach obszaru Natura 2000. Dokładna lokalizacja zostanie doprecyzowana na etapie realizacji zadania.	RDOŚ w Katowicach we współpracy z właścicielami i zarządcami gruntów
		Nr	1.2. Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotu ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych		
		1.2.1.	Ocena parametrów stanu siedliska: powierzchnia siedliska, specyficzna struktura i funkcje, perspektywy ochrony. Monitoring należy powtarzać co 3 lat na wszystkich założonych powierzchniach, z wykorzystaniem metodyki dla Państwowego Monitoringu Środowiska GIOŚ.	<u>Stanowisko 1</u> 19° 15' 47,897" E 50° 49' 46,257" N <u>Stanowisko 2</u> 19° 13' 34,914" E 50° 49' 23,319" N <u>Stanowisko 3</u> 19° 14' 42,222" E 50° 49' 46,040" N <u>Stanowisko 4</u> 19° 14' 10,979" E 50° 49' 43,930" N <u>Stanowisko 5</u> 19° 14' 52,838" E 50° 49' 42,998" N <u>Stanowisko 6</u> 19° 13' 53,062" E 50° 49' 30,016" N <u>Stanowisko 7</u> 19° 13' 58,966" E 50° 49' 30,833" N <u>Stanowisko 8</u> 19° 14' 6,526" E 50° 49' 44,525" N <u>Stanowisko 9</u> 19° 14' 38,893" E 50° 49' 44,771" N <u>Stanowisko 10</u> 19° 14' 42,722" E 50° 49' 45,064" N <u>Stanowisko 11</u> 19° 15' 44,165" E 50° 49' 42,204" N <u>Stanowisko 12</u>	RDOŚ w Katowicach

			19° 13' 54,015" E 50° 49' 35,232" N <u>Stanowisko 13</u> 19° 13' 37,919" E 50° 49' 23,013" N <u>Stanowisko 14</u> 19° 15' 18,735" E 50° 49' 36,273" N		
2.	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio- Carpinetum, Tilio- Carpinetum</i>)	Nr	2.1. Działania dotyczące ochrony czynnej siedliska przyrodniczego		
		2.1.1.	Wyłączenie obszaru siedliska z czynności gospodarczych w lasach: - pozostawianie w siedlisku drzew starszych niż 100 lat, tak by ich udział objętościowy wynosił >10%, - należy pozostawiać powyżej 20m ³ /ha martwych drzew i części drzew leżących i stojących od 7 cm grubości - należy pozostawiać >5 szt./ha grubych kłód i stojących pni >3 m długości/wysokości i >50 cm grubości, mierzonej w pierśnicy martwych drzew stojących, a w przypadku kłód leżących – w pierśnicy, jeśli można ją określić, lub w grubszym końcu kłody, - pozostawiać > 20 szt./ha drzew biocenotycznych - w wydzieleniach sąsiadujących nie wprowadzać	Cały płat siedliska na stanowisku Części działek ewidencyjnych nr: 6, 11/2, 12/3 obręb 126, Gmina Częstochowa nr: 538, 539, 542, 547, 552 obręb Siedlec, Gmina Mstów	Właściciele lub zarządcy gruntów na podstawie umowy lub porozumienia z RDOŚ w Katowicach

	gatunków obcych geograficznie, m.in. dębu czerwonego oraz czeremchy amerykańskiej.		
2.1.2.	Uporządkowanie ruchu turystycznego poprzez m.in. wyznaczenie ścieżek przeznaczonych do ruchu pieszego, montaż tablic.	W granicach obszaru Natura 2000. Dokładna lokalizacja zostanie doprecyzowana na etapie realizacji zadania.	RDOŚ w Katowicach we współpracy z właścicielami i zarządcami gruntów
Nr	2.2. Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotu ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych		
2.2.1.	Ocena parametrów stanu siedliska: powierzchnia siedliska, specyficzna struktura i funkcje, perspektywy ochrony. Monitoring należy powtarzać co 5 lat z wykorzystaniem metodyki dla Państwowego Monitoringu Środowiska GIOŚ.	Stanowisko 1 początek 50° 49' 24.5"N 19° 13' 54.6"E środek 50° 49' 27.3" N 19° 13' 57.6"E koniec 50° 49' 29.5"N 19° 14' 00.9"E	RDOŚ w Katowicach

UZASADNIENIE

do Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 22 listopada 2023 r. zmieniającego zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Przełom Warty koło Mstowa PLH240026

Zgodnie z art. 28 ust. 5 i 8a Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1336 z późn. zm.), regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. Plan zadań ochronnych może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub zachodzi konieczność jego aktualizacji, w szczególności w wyniku oceny aktualności planu zadań ochronnych, o której mowa w art. 31 ustawy o ochronie przyrody.

Decyzją Komisji Europejskiej 2011/64/UE z 10 stycznia 2011 r. obszar Przełom Warty koło Mstowa PLH240026 został zatwierdzony i uznany jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty, a wyznaczony Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 25 marca 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Przełom Warty koło Mstowa (PLH240026) (Dz. U. poz. 993).

Zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Przełom Warty koło Mstowa PLH240026 zostało wydane przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach w dniu 22 listopada 2019 r. (Dz. Urz. Woj. Śl. z 2019 r. poz. 7832).

Zgodnie z art. 28 ust. 10 ww. ustawy, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 zawiera: opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000, identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony, cele działań ochronnych, niezbędne działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie, a także obszary ich wdrażania oraz wskazania do zmian w dokumentach planistycznych niezbędne do utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 i wskazanie terminu sporządzenia, w razie potrzeby, planu ochrony dla części lub całości obszaru.

Zmiana Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 22 listopada 2019 roku w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Przełom Warty koło Mstowa PLH240026 (Dz. Urz. Woj. Śl. z 2019 r. poz. 7832) polega na zmianie załączników nr 3, 4, 5 do zarządzenia, które zawierają zagrożenia, cele działań ochronnych i działania ochronne dla przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000.

Zmiany w załącznikach nr 3, 4, 5 wynikają z akceptacji przez Komisję Europejską usunięcia z listy przedmiotów ochrony siedliska przyrodniczego 6410, wskazań Ministra Środowiska i Klimatu do zmian wynikających z kontroli aktów prawnych, wytycznych Komisji Europejskiej w zakresie właściwego formułowania celów działań ochronnych na obszarach Natura 2000 oraz konieczności ich uwzględniania w procedurze oceny oddziaływania na środowisko, a także z pojawienia się nowych informacji z wyników monitoringu siedliska przyrodniczego 3150 oraz zrealizowania działania ochronnego dedykowanego siedlisku przyrodniczemu 9170.

1. W załącznikach nr 3, 4, 5 do zarządzenia odnośnie do siedliska przyrodniczego 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*) wpisano, że nie określono zagrożeń, celów działań ochronnych, działań ochronnych w związku z brakiem potwierdzenia występowania siedliska w obszarze.

W lipcu 2019 r. RDOŚ w Katowicach złożył wniosek do GDOŚ o zmianę Standardowego Formularza Danych (SDF) w zakresie usunięcia z listy przedmiotów ochrony siedliska przyrodniczego 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*). W 2021 r. Komisja Europejska akceptowała ww. zmianę (Decyzja wykonawcza Komisji 2021/161 z dnia 21 stycznia 2021 r. w sprawie przyjęcia czternastego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny). W związku z akceptacją przez Komisję Europejską usunięcia z listy przedmiotów ochrony ww. siedliska usunięto zapisy odnośnie do siedliska przyrodniczego 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*) w załącznikach nr 3, 4, 5 do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 22 listopada 2019 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Przełom Warty koło Mstowa PLH240026.

2. W związku z wynikami monitoringu siedliska przyrodniczego 3150 z 2022 r. zweryfikowano zagrożenia w załączniku nr 3. Zmieniono/uaktualniono opis zagrożeń istniejących K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja), K.01.02 Zamulenie. Uaktualniono opis zagrożeń H05.01 Odpadki i odpady stałe i F02.03 Wędkarstwo wskazując również na inne starorzecza. Przeniesiono zagrożenie K01.03 Wyschnięcie z potencjalnych do istniejących i zmieniono/uaktualniono mu opis. Do zagrożeń istniejących dodano zagrożenie M01.02 Susze i zmniejszenie opadów oraz J02.03 Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych. Usunięto z zagrożeń istniejących zagrożenie K01.01 Erozja. Zamieniono kod zagrożenia potencjalnego z H01.04 Rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych za pośrednictwem przelewów burzowych lub odpływów ścieków komunalnych na H01 Zanieczyszczenie wód powierzchniowych (limnicznych, lądowych, morskich i słonawych) oraz zaktualizowano opis zagrożenia uogólniając go, gdyż problem może też dotyczyć innych starorzeczy.

Obserwacje z monitoringu w 2022 r. wskazują, że zagrożenie K01.03 Wyschnięcie to zdecydowanie zagrożenie istniejące – niektóre starorzecza częściowo lub niemal w całości wysychają podczas okresów suchych. W roku 2018 (badań które był podstawą sformułowania zagrożeń w pzo) nie zidentyfikowano też pierwotnych przyczyn, które prowadzą do sukcesji i wysychania. Zamulenie opisano jedynie w kontekście spływu zawiesiny z otaczających terenów, pomijając całkowicie stopniowe wypływanie zbiorników, które nie są przemywane przez wody wezbraniowe. Pominięto również wpływ charakteru koryta Warty, tj. jej regulacji. Charakter ten ma jednak kluczowe znaczenie dla funkcjonowania starorzeczy – zgodnie z metodyką monitoringu stanowi m.in. jedno z kryteriów oceniania perspektyw ochrony. Nie uwzględniono też wpływu klimatu, tj. zmniejszenia się opadów, zwłaszcza śniegu, przy równoczesnym wzroście parowania. Efektem jest zmniejszenie dostępności wody w ekosystemach, co bezpośrednio przekłada się na jej zawartość w starorzeczach. Brak uwzględnienia tych uwarunkowań może być przyczyną identyfikacji jako najistotniejszego zagrożenia zarastania i zaplanowanie działań ochronnych nastawionych na przeciwdziałanie mu. W świetle ustaleń z 2022 r. zagrożenie sukcesją jest końcowym elementem ciągu zależności pomiędzy klimatem, charakterem doliny rzecznej i naturalną dynamiką starorzeczy. Planowanie działań ochronnych jedynie w odniesieniu do ostatniego etapu tego zjawiska jest w związku z tym nieskuteczne, ponieważ nie oddziaływanie na pierwotne przyczyny zaistniałych zmian, ma też ograniczone możliwości przeciwdziałania ich skutkom. Brak jest możliwości oddziaływania w skali obszaru Natura 2000 na zmiany klimatu oraz przepływy Warty. Bardzo trudna i w dużej mierze wykraczająca oddziaływaniem poza granice obszaru byłaby też próba renaturalizacji koryta Warty, która ponadto wiązałaby się z niebezpieczeństwem wystąpienia trudnych do przewidzenia skutków oddziałujących na elementy środowiska w tym bezpośrednio położone w tym rejonie przedmioty ochrony. Trudno byłoby też jednoznacznie wskazać czy bilans korzyści środowiskowych takich działań w kontekście przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 w tym przypadku byłby jednoznacznie korzystny mając na uwadze, że

możliwości zachowania siedliska w obszarze są jednak duże – większość powierzchni siedliska przypada na zbiorniki o zróżnicowanych, stabilnych ekosystemach i znacznych rozmiarów, a przez to mniej narażone na wypływanie, wysychanie i zarastanie.

Ponadto w związku z realizacją działania ochronnego mającego na celu usunięcie gatunków inwazyjnych odnośnie do siedliska 9170 przeniesiono zagrożenie I01 z istniejących do potencjalnych oraz zaktualizowano jego opis.

3. Zmiana załącznika określającego cele działań ochronnych wynika z przekazanych w 2021 roku przez Komisję Europejską wytycznych w zakresie właściwego formułowania celów działań ochronnych na obszarach Natura 2000 oraz konieczności ich uwzględniania w procedurze oceny oddziaływania na środowisko prowadzonej na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Szczegółowy opis sposobu ustalania celów działań ochronnych zawiera § 3 pkt 5 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2010 r., poz. 186 z późn. zm.).

Ponadto Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska wydał stanowisko znak: DOOŚ-WAPOŚ.070.3.2021.KL z dnia 5 sierpnia 2021 r., w którym zwrócił uwagę na konieczność uwzględniania szczegółowych celów ochrony przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000 w trakcie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. W tym celu niezbędna jest zmiana ustanowionych planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 przez regionalnych dyrektorów ochrony środowiska.

Opracowanie szczegółowych celów ochrony dla przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Przełom Warty koło Mstowa PLH240026 wynika z konieczności utrzymania stanu ochrony przedmiotów ochrony. Ustalone cele uwzględniają konieczność utrzymania w odniesieniu do siedlisk przyrodniczych: 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheio, Potamion* oraz 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*) obecnego, niezadowolającego stanu ochrony (U1). Cele te muszą być brane pod uwagę przez podmiot sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000, zarządzających gruntami w obszarze Natura 2000 oraz w trakcie prowadzenia ocen wpływu programów i przedsięwzięć na obszar Natura 2000.

Szczegółowe cele ochrony dla przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 opracowano na podstawie ekspertyzy pn.: Monitoring przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000 Przełom Warty koło Mstowa wykonanego przez Pana Kamila Kulpińskiego i Panią Annę Tyc w 2022 roku, oraz ekspertyzy pn.: Występowanie, ocena stanu ochrony, zagrożenia i monitoring siedlisk i gatunków leśnych na obszarach sieci Natura 2000: Przełom Warty koło Mstowa, Ostoja Olsztyńsko-Mirowska, Ostoja Złotopotocka, Ostoja Kroczycka, Ostoja Środkowojurajska, Buczyny w Szypowicach i Las Niwiski oraz Źródła Rajeczniczy z uwzględnieniem terenów przyległych. PLH240026 Przełom Warty koło Mstowa wykonanego przez Pana Kamila Kulpińskiego i Panią Annę Tyc w 2016 roku, a także w oparciu o przewodniki metodyczne Głównego Inspektora Ochrony Środowiska dla siedliska przyrodniczego. Cele ochrony odnoszą się do poszczególnych parametrów i wskaźników stanu ochrony. Na dzień sporządzenia projektu zmiany zarządzenia dane pochodzące z ekspertyz są najbardziej aktualne dla przedmiotowego obszaru Natura 2000.

Dla siedliska 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheio, Potamion* jako cele wskazano: utrzymanie siedliska na powierzchni 1,74 ha z uwzględnieniem naturalnych procesów (powierzchnia siedliska nie podlega zmianom), a także utrzymanie oceny wskaźników: „charakterystyczna kombinacja zbiorowisk w obrębie transektu”, „gatunki wskazujące na degenerację siedliska”, „barwa wody”, „konduktywność (przewodnictwo elektrolityczne)”, „przezroczystość wody”, „odczyn wody”, „plankton: fitoplankton”, „plankton: zooplankton”.

Dla siedliska 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*) jako cele wskazano: utrzymanie powierzchni siedliska na powierzchni 5,23 ha z uwzględnieniem

naturalnych procesów (powierzchnia siedliska nie podlega zmianom lub zwiększa się), a także utrzymanie oceny wskaźników: „charakterystyczna kombinacja florystyczna”, „inwazyjne gatunki obce w podsycie i runie”, „ekspansywne gatunki rodzime w runie”, „struktura pionowa i przestrzenna roślinności”, „naturalne odnowienie drzewostanu”, „gatunki obce w drzewostanie”, „mikrosiedliska drzewne (drzewa biocenotyczne)”, „inne zniekształcenia, w tym zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna”. Ponadto wskazano jako cel poprawę oceny wskaźników „wiek drzewostanu (obecność starodrzewu)”, „martwe drewno (łącznie zasoby)”, „martwe drewno wielkowymiarowe” z zastrzeżeniem, że osiągnięcie celu z uwagi na długotrwały proces formowania/inicjowania zasobów martwego drewna i na długotrwały proces starzenia się lasów może wykroczyć poza okres 10 lat. Nie uwzględniono celów w odniesieniu do wskaźnika „Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska (wskaźnik fakultatywny, stosować tylko, gdy są odpowiednie dane)” - z uwagi na brak danych.

4. W załączniku nr 5 nadano nowe brzmienie zapisowi w kolumnie Podmiot odpowiedzialny za wykonanie przy działaniu Wyłączenie obszaru siedliska z czynności gospodarczych w lasach z zakresu ochrony czynnej siedliska przyrodniczego 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*). Zmiany tej dokonano w związku z uchybieniem wskazanym przez Ministra Klimatu podczas kontroli zarządzenia przy obszarze Natura 2000 Buczyny w Szypowicach i Las Niwiski PLH240034 (pismo z 16.01.2020 r. znak DOP-WOŚ.082.16.2019.KW. Uchybienia dotyczyły zapisu wskazanego podmiotu odpowiedzialnego za wykonanie działań ochronnych w załączniku nr 5 do ww. zarządzenia. Podczas kontroli aktu prawa miejscowego przeprowadzonej przez Ministerstwo Klimatu stwierdzono, że przedmiotowy zapis może oznaczać każdego, w tym także podmioty prywatne, a jego wprowadzenie wykrocza poza upoważnienie ustawowe. Zgodnie z uwagami Ministra, jeżeli zobowiązanie do wykonania działania ochronnego dotyczy podmiotów prywatnych, to powinno zostać wskazane, czy podstawą takiego zobowiązania jest np. umowa, czy porozumienie zawarte ze sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000. Nałożenie na „wykonujących prawa właścicielskie” ww. zobowiązań wprowadza bowiem bezpośrednie i rzeczywiste ograniczenia swobody gospodarowania przez nich na obszarach będących ich własnością lub znajdujących się pod ich zarządem. Należy zauważyć, iż ustawodawca w upoważnieniu zawartym w art. 28 ust. 10 pkt 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, nie dopuścił w sposób wyraźny możliwości wkraczania w sferę praw i obowiązków obywateli, podmiotów prywatnych, stowarzyszeń oraz samorządu lokalnego, przez zobowiązywanie ich do podjęcia określonych działań ochronnych. W związku z tym w ramach planu zadań ochronnych nie można bez podania podstawy zobowiązywać do takich działań podmiotów prywatnych. Zgodnie z uwagami, nałożenie zobowiązań przekracza zakres delegacji art. 28 ust. 10 pkt 4 ustawy o ochronie przyrody oraz narusza unormowania i zasady dotyczące działania na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawie, które zostały wyrażone w art. 7 i art. 94 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, póź. 483, z późn. zm.) i które znajdują odzwierciedlenie w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego (wyr. z 14.6.2006 r., K 53/05, OTK.-A 2006. Nr 6, póź. 660) i sądów powszechnych - Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie w wyroku z dnia 17 listopada 2011 r. (sygn. IFSK 88/11). W związku z powyższym, podobnie jak w przypadku obszaru Natura 2000 Buczyny w Szypowicach i Las Niwiski PLH240034, w załączniku nr 5 do przedmiotowego zarządzenia dla przedmiotu ochrony 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*), jako podmiot odpowiedzialny za wykonanie działań ochronnych wskazano: właścicieli i zarządców gruntów na podstawie umowy lub porozumienia z RDOŚ w Katowicach. Usunięto również działanie odnośnie do tego siedliska tj. Usunięcie obcych gatunków inwazyjnych. Działanie to zostało zrealizowane w 2022 r. przez Nadleśnictwo Złoty Potok. Działka ewidencyjna nr 12/3 obręb Częstochowa, której dotyczy działanie ochronne jest własnością Skarbu Państwa natomiast, Nadleśnictwo Złoty Potok jest zarządcą, na podstawie protokołu przejęcia gruntu z dn. 11.04.2022 r. Pismem znak: ZG.7210.6.2022 z 25 sierpnia 2022 r. Nadleśnictwo poinformowało, że usunie gatunki inwazyjne. 8 sierpnia 2022 r. pracownicy RDOŚ w

Katowicach przeprowadzili oględziny w celu oznaczenia drzew koniecznych do wycinki. Następnie przekazano do nadleśnictwa dokumentację fotograficzną z oględzin oraz plik shp. Oględziny obszaru Natura 2000 przeprowadzone 6 października 2022 r. potwierdziły wykonanie działania.

Zrezygnowano również przy działaniach „Wyłączenie obszaru siedliska z czynności gospodarczych w lasach” oraz „Uporządkowanie ruchu turystycznego” przy siedlisku 9170 ze zdania „W okresie obowiązywania PZO”, ze względu na oczywistość tego faktu.

Ponadto w załączniku nr 5 w odniesieniu do siedliska 3150 usunięto działanie ochronne wykaszanie trzciny na stanowisku Jaskrów 3 {5a2e}. Koszenie było prowadzone w 2022 r. dwukrotnie – w pierwszej połowie maja i po 15 sierpnia. Obserwacje z monitoringu w 2022 r. wskazują, że działania te skutkują zmniejszeniem żywotności trzciny, co przejawia się m.in. w jej zmniejszonej wysokości. Nie skutkują jednak poprawą stanu siedliska – uzyskało ono oceny U2 wszystkich parametrów. Wynika to z bardzo niskiego poziomu wody w zbiorniku, co poważnie ogranicza możliwość wzrostu typowych gatunków roślin, w tym całkowicie uniemożliwia przetrwanie elodeidów i nymfeidów. Bardzo negatywnie wpływa też na stan planktonu. Koszenie zwiększa dostępność światła i ogranicza zarastanie przez szuwar trzcinowy, jednak nie ma wpływu na poziom wody. W związku z tym znaczenie prowadzonych działań ochronnych dla zachowania płatu siedliska jest zanedbywalnie małe i nie powinny one być kontynuowane.

Głównymi zagrożeniami dla siedliska są wysychanie i zarastanie przez szuwary. Zarastanie to jest jednak bezpośrednią konsekwencją wypłykania starorzeczy. Zatem ewentualne działania ochronne powinny być nakierowane na zapewnienie odpowiedniej ilości wody w starorzeczach. Zwiększenie poziomu wody jest jednak niemożliwe – jest ona zależna od poziomu wody w rzece i opadów, a w obu przypadkach dostępność wody jest niska w związku z utrzymującą się od kilku lat suszą i niskimi stanami rzek (w tym Warty). Natomiast pogłębienie starorzeczy doprowadziłoby do przynajmniej czasowego zniszczenia części zbiorowisk roślinnych i pozbawienia siedliska naturalności, byłoby też bardzo trudne technicznie do przeprowadzenia. W związku z powyższym brak jest możliwości zaproponowania potencjalnie skutecznych działań ochronnych. Możliwości zachowania siedliska w obszarze są jednak duże – większość powierzchni siedliska przypada na zbiorniki o zróżnicowanych, stabilnych ekosystemach i znacznych rozmiarów, a przez to mniej narażone na wypłykanie, wysychanie i zarastanie.

Zrezygnowano również przy działaniu „Montaż tablic informacyjnych” przy siedlisku 3150 ze zdania „W okresie obowiązywania PZO” ze względu na oczywistość tego faktu.

5. W poszczególnych załącznikach tj. nr 3, 4, 5 wprowadzono rozszerzoną numerację zapisów w celu zachowania przejrzystości dokumentu. W załączniku nr 3 zmieniono tytuł załącznika z „Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony” na „Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony” w celu ujednoczenia jego nazwy z nazwą paragrafu w zarządzeniu z 2019 r.

Działając na podstawie art. 28 ust. 9 ustawy o ochronie przyrody oraz Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2010 r. Nr 34, poz. 186, z późn. zm.), Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach: podał do publicznej wiadomości informację o przystąpieniu do opracowania projektu zarządzenia zmieniającego, opracował projekt zarządzenia, zapewnił udział społeczeństwa w ocenie tego dokumentu na zasadach i w trybie określonym w ustawie o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko poprzez: umożliwienie zapoznania się z projektem zarządzenia, umożliwienie składania uwag i wniosków w wyznaczonym terminie; rozpatrzenie uwag i wniosków.

Obszar Natura 2000 Przełom Warty koło Mstowa PLH240026 położony jest w mieście Częstochowa i w gminie Mstów w powiecie częstochowskim. Informacje o przystąpieniu do sporządzenia projektu zarządzenia zmieniającego zarządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla obszaru Natura 2000 Przełom Warty koło Mstowa PLH240026, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach podał do publicznej wiadomości w obwieszczeniu znak:WPN.6320.5.2023.MA z dnia 7 kwietnia 2023 r., które:

- wywieszono na tablicy ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach w dniach od 11 kwietnia 2023 r. do 26 kwietnia 2023 r.,
- wywieszono na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miasta Częstochowa w dniach od 11 kwietnia 2023 r. do 25 kwietnia 2023 r.,
- wywieszono na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Gminy Mstów w dniach od 18 kwietnia 2023 r. do 27 kwietnia 2023 r.,
- opublikowano w Biuletynie Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach w dniu 11 kwietnia 2023 r.,
- opublikowano w prasie o odpowiednim do rodzaju dokumentu zasięgu, tj. w Dzienniku Zachodnim z dnia 13 kwietnia 2023 r.

Informację o sporządzeniu projektu zarządzenia zmieniającego zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Przełom Warty koło Mstowa PLH240026 oraz o możliwości zapoznania się z nim, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach podał do publicznej wiadomości w obwieszczeniu znak: WPN.6320.11.2023.MA z dnia 4 lipca 2023 r., które:

- wywieszono na tablicy ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach w dniach od 6 lipca 2023 r. do 4 sierpnia 2023 r.,
- wywieszono na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miasta Częstochowa w dniach od 10 lipca 2023 r. do 31 lipca 2023 r.,
- wywieszono na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Gminy Mstów w dniach od 7 lipca 2023 r. do 1 sierpnia 2023 r.,
- opublikowano w Biuletynie Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach w dniu 7 lipca 2023 r.,
- opublikowano w prasie o odpowiednim do rodzaju dokumentu zasięgu, tj. w Dzienniku Zachodnim z dnia 11 lipca 2023 r.

W wyznaczonym terminie nie wpłynęły uwagi do projektu zarządzenia.

Projekt zarządzenia, zgodnie z art. 59 ust. 2 Ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 190), został uzgodniony przez Wojewodę Śląskiego w piśmie znak: w piśmie znak: IFVII.710.16.2023 z dnia 23 października 2023 r.

W związku ze zmianą ustawy o ochronie przyrody wprowadzającą bezterminowość pzo w załączniku nr 2 określającym cele działań ochronnych przy siedlisku 9170 w przypadku wskaźników „martwe drewno (łącznie zasoby)”, „wiek drzewostanu”, „martwe drewno wielkowiekowe” parametru specyficznej struktury i funkcji zmieniono zapisy poszczególnych celów tak aby nie określały terminu tj. Osiągnięcie celu z uwagi na długotrwały proces starzenia się lasów lub formowania/inicjowania zasobów martwego drewna możliwe w dłuższej perspektywie czasowej. W związku z uzyskaniem aktualniejszej wiedzy o siedlisku 9170 w związku z jego monitoringiem realizowanym w bieżącym roku, (opracowanie jest w trakcie odbioru) zmieniono również cel odnośnie do wskaźnika „mikrosiedliska drzewne (drzewa biocenotyczne)” na „Poprawa oceny wskaźnika z poziomu 10-20 szt./ha (U1) do poziomu >20 szt./ha (FV)”. Z tegorocznego monitoringu wynika, że ocena wskaźnika jest na poziomie U1. Wiąże się to z młodym wiekiem drzewostanu i okazjonalnym pozyskaniem drewna. Liczba drzew dziuplastych, z zamarzniętymi konarami itd. jest naturalnie

niższa w młodych drzewostanach, drzewa takie są też w pierwszej kolejności usuwane podczas trzebieży. Ocena wskaźnika w stosunku do wyników z 2016 r. nie jest to wynik rzeczywistego pogorszenia stanu siedliska (na transekcji brak było świeżych śladów wycinki drzew), a prawdopodobnie odmiennego sposobu przeprowadzenia oceny. W 2016 r. ocenie poddano cały płat (nie prowadzono prac na transekcji monitoringowej), w którym lokalnie (np. w dolnej części zbocza i na brzegu lasu), pomimo generalnie dość jednolitego stanu płatu, liczba drzew mikrosiedliskowych jest nieco wyższa. Jednak średnia liczba drzew mikrosiedliskowych w płacie odpowiada ocenie U1 i taki jest też wynik monitoringu na transekcji. Wskaźnik powinien być otrzymać ocenę U1 już podczas prac w 2016 r. Ponadto w przypadku obu siedlisk tj. 3150 i 9170 zrezygnowano, w załączniku nr 3 określającymi działania ochronne, z podawania przy działaniach związanych z monitoringiem wskaźników parametru struktury i funkcji w celu uproszczenia zapisów.